Oversiktsseminar:

Rusbildet i Sula kommune

«Hekje vi det bra i Sula då?
Eller… ka meina du?»

Ungdata 2021 syner at dei fleste ungdomane i Sula har det bra.

Kva tenker du vi saman kan gjere for å få det enda betre, og kven kan gjere noko med det?

Vi håper at flest mogleg kan komme å bidra til å ivareta og forbetre ungdomsmiljøet i kommunen.

Tid: 7.oktober 2021 – kl 1800-2030
Sted: Sula Ungdomsskule

18.00 – 18.30	➢ Innleiing: Kva er målet med denne dagen? v/ Vibeke Bjørkavåg ➢ Presentasjon av Ungdata-undersøking v/elevrådet og KoRus Midt-Norge
18.30 – 19.15	➢ Nytenking i grupper: ➢ Korleis vil vi ha det i vårt lokalmiljø? ➢ Kva må vi gjere for å få det til?
19.15 – 19.45	➢ Presentasjon av gruppenes arbeid
20.15 – 20.30	➢ Avslutning v/Ungdomsrådet

Oversiktsseminar gjer kommunen betre i stand til å nyttiggjere seg all den kunnskapen ein faktisk har om den lokale situasjonen.

Vi valde å først gjennomføre ein Temakveld om Ungdata og bruke innspela vi fekk der vidare i arbeidet med oversiktsseminaret, med fokus på del 4.2 av kommunen sin rusmiddelpolitiske handlingsplan, «Byggjande tiltak overfor barn og unge». Heile prosessen har vore eit tett samarbeid mellom kommuneadministrasjon, ungdomsråd, politikere og KoRus Midt-Norge.

KORUS
Midt
Ungdata
Sula kommune
Ung i Sula
- resultater til refleksjon
• Gjennomført i mars 2021
• 8, 9 og 10 trinn i Ungdomsskule
• 87% av totalt 317 elevar svarte

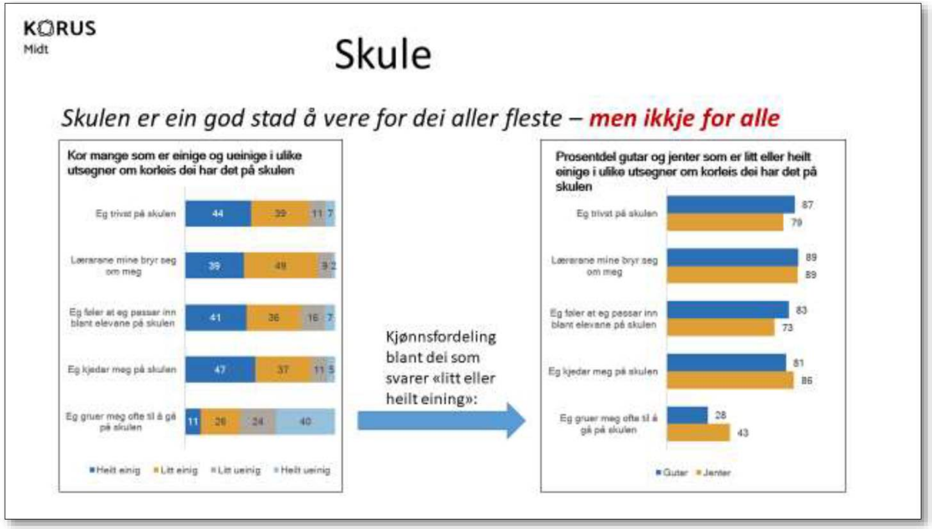
KORUS
Midt
Skule
Skulen er ein god stad å vere for dei aller fleste – men ikkje for alle
Kor mange som er einige og ueinige i ulike utsegner om korleis dei har det på skulen
Eg trivst på skulen 44 39 11 7
Lærarane mine bryr seg om meg 39 49 9 2
Eg føler at eg passar inn blant elevane på skulen 41 36 16 7
Eg kjedar meg på skulen 47 37 11 5
Eg gruer meg ofte til å gå på skulen 11 26 24 40
Heilt einig Litt einig Litt ueinig Heilt ueinig
Kjønnsfordeling blant dei som svarer «litt eller heilt eining»:
Prosentdel gutar og jenter som er litt eller heilt einige i ulike utsegner om korleis dei har det på skulen
Eg trivst på skulen 87 79
Lærarane mine bryr seg om meg 89 89
Eg føler at eg passar inn blant elevane på skulen 83 73
Eg kjedar meg på skulen 81 86
Eg gruer meg ofte til å gå på skulen 28 43
Gutar Jenter

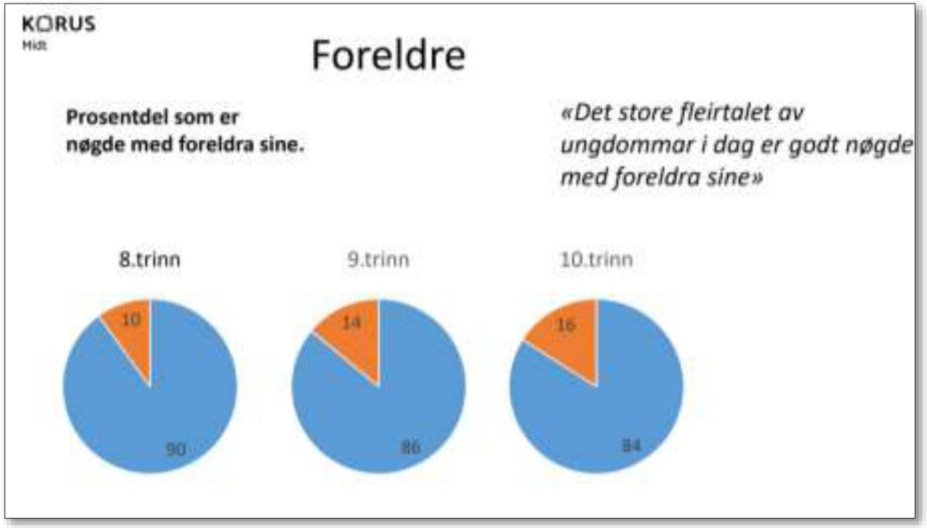
KORUS
Midt
Foreldre
Prosentdel som er nøgde med foreldra sine.
«Det store fleirtalet av ungdommar i dag er godt nøgde med foreldra sine»
8.trinn 10 90
9.trinn 14 86
10.trinn 16 84

KORUS
Midt
Organisert fritid
Deltaking klubb, lag, organisasjonar eller foreiningar etter fylte 10 år (prosentdel)
Dei fleste er med på ei eller anna form for organisert fritidsaktivitet
Nei, eg har aldri vore med 12 14
Nei, men eg har vore med tidlegare 24 29
Ja, eg er med no 64 57
Noreg Sula

KORUS Midt

Lokalmiljø

Prosentdel som er nøgde med lokalmiljøet.

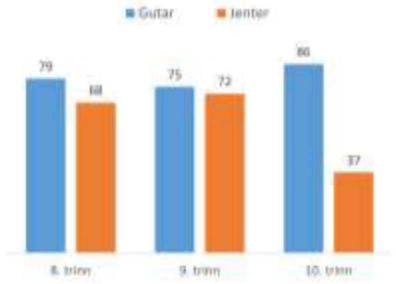

Unge i dag veks opp i ei globalisert verd. Trivsel i det lokale- og nærmiljøet er likevel svært viktig i livet til ungdommen

KORUS Midt

Livskvalitet

Andel som er nøgde med livet sitt

«Gutar er meir nøgde med livet sitt enn jenter»

10.klasse

10.klasse

KORUS Midt

Rusmiddel

Prosentdel som aldri har smakt alkohol eller berre har smakt nokre få gonger.

På ungdomsskulen har dei færraste byrja å drikke alkohol

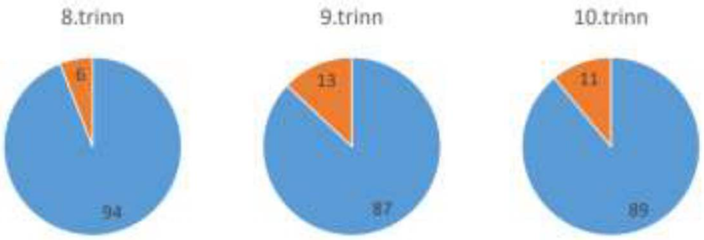

KORUS Midt

KORUS
Midt

Foreldre

Kvifor er vi nøgde:

- Snille
- Støttande
- Omsorgsfulle
- Stiller opp
- Vi får bestemme sjølv
- Rettferdige

KORUS
Midt

Ung i Sula

Kva er bra med å være ung i Sula?

- Fritidsklubber
- Det er eit bra miljø, trygt og ein kan være seg sjølve
- Fin natur
- Mange fritidsaktivitetar

KORUS
Midt

Foreldre

Om du var forelder – kva reglar?

- Innetid
- Leggetid
- Skjermtid
- Alkohol
- Tobakk
- Snus

KORUS
Midt

Takk for oss ☺

Håkon og Ida frå Elevrådet
Sula Ungdomsskule

Oppsummering av gruppearbeid på Temakveld om Ungdata

Korleis vi vil ha det i vårt lokalmiljø

Inkluderande lokalmiljø-rom for alle, lav terskel på møteplassar slik at alle kjenner seg velkomen/ønska.

Meir bredde – t.d. ein plass å gå å danse utanom treningstid, få fleire med på diskgolf

Positiv språkbruk- snakke fint om og til kvarandre, framsnakke, både på internett og elles, ungdom imellom og ungdom og voksne- vise respekt

Trygt miljø – vise toleranse, respekt og rausheit for kvarandre, openheit og tillit mellom vaksne og ungdom.

Kva må vi gjere for å få dette til?

Oppretthalde fritidstilbod, labbedans, fritidsklubbar, møteplassar t.d. Bolvika, skulane, informere om tilboda t.d. Friskus, fadderordningar innad i lag/organisasjonar? Gjestebrygge. Sportsbiblioteket veldig positivt.

Viktig at voksne og eldre ungdommar også sei ifrå når dei ser dårleg oppførsel/språkbruk, og at dei er bevisst si rolle som gode rollemodellar, viktig at dette fortsatt er tema i skulen.

Voksne må sjå barn og ungdom, natteravnar, «nabokjerringar», møteplassar, ungdomsrådet gjer eit viktig arbeid.

Barn, ikkje brud

Nyheiter

MED LIVET UNGDOM SENTRUM

Urolege for framtida

Politikarstafetten

Mamma, pappa – takk for at du bryr deg

Trivselen dalar hos jenter i 10. klasse

Frå Oversikt til innsikt på rusfeltet i kommunen – program 21.10.21.

Velkomen ved Ordførar
Innleiing – Korleis står det til på rusfeltet i vår region?
v/ KoRus Midt-Norge

Korleis står det til på rusfeltet i vår kommune?

Kva er dei viktigaste utfordringane i vår kommune på rusfeltet?
Vi får oversikt gjennom presentasjon av lokale tal

- Politiet
- Ruskonsulent NAV
- Tiltakseining for barn og unge (TBU)
- Frivilligsentralen
- Ungdata 2021 og oppsummering fra temakveld 7.oktober v/elevrådet

Korleis stemmer kartet med terrenget?

Kva for tiltak har vi i vår kommune i dag og hva for tiltak treng vi å kvalitetssikre/ styrke og utvikle vidare med hensyn til utfordringar?

- Betre tverrfagleg innsats for barn og unge (BTI)
- Presentasjon av tiltak i rusmiddelpolitisk handlingsplan, del 4.2.
  -MOT
  -Ungdomsråd
  -Rusmiddelfritt tilbod i kommunal regi – fritidsklubb
  -Tiltak for ungdom ved særskilte «festdagar»
  -Helsestasjon og fastlege
  -Skulehelseteneste for barn og unge
  -Helsestasjon for ungdom
  -Haldningsskapande arbeid i skular og barnehagar
  -Haldningsskapande arbeid mot overdriven bruk av data- og nettspel
  -Rusmiddelfritt miljø i dei frivillige organisasjonane

Innleiing til nytenkning i grupper og presentasjon av innsatsområder frå KoRus Midt-Norge

Nytenkning i grupper gjennom «kafé-dialog»:

- Kva er dei viktigaste utfordringane på rusfeltet i vår kommune?
  - I prioritert rekkefølgje
- Kva for tiltak frå planen bør prioriterast?
  - I prioritert rekkefølgje
- Forslag til nye tiltak i planen? Beskriv
  - Korleis samarbeide om utvikling av tiltaka?
- Hva treng kommunen frå KoRus/Forslag til samarbeid om konkrete innsatsområder med KoRus Midt-Norge?

Oppsummering av gruppearbeid og vegen vidare i vår kommune
v/ ordførar og KoRus Midt-Norge

Oversiktsseminar Rus -Oppsummering av gruppearbeid

Viktigaste utfordringane på rusfeltet (prioritert rekkefølge)

1. Forhindre at ungdom fell utafor og utviklar rusavhengigheit
2. 2. Dei som fell utafor gjer det tidleg
3. 3. Utanforskap – følelsen av å ikkje høyre til
4. Ulike muligheiter til deltakin i tilboda som fins
    a. Nok informasjon
    b. Økonomi
    c. Tilbod som «treff»
5. Fangar vi opp dei som treng hjelp og gir hjelpa dei treng?
6. haldning til «partydop»
    a. normalisert
    b. lett tilgjengeleg

• Finnet eit felles verkty – BTI er i gang, • Savner møteplassar for å sarabeide om rus • Fleire tilsette blir tryggare på å snakke om rus og handtere det • AKAN-kontakt • Korleis få ungdom til å melde frå ved bekymring «ungdom veit det først» • Endring i rusbruk/type rus – kunnskap og oversikt
1. Gruppepress frå andre. Trendar i samfunnet og globalt 2. Tiktok 3. Nye stoff som mange veit lite om
Skape gode haldningar til rus og tobakk
1. Eldre sin alkoholvanar kan bli eitt problem 2. Nye rusmiddel knytt til covid- uforutsigbare rusmiddel 3. Stor endring frå grunnskule til vidaregåande -festkultur 4. halde trenden med lite røyk og alkohol lavt, urovekkande trendauke

Kva for tiltak frå handlingsplanen bør prioriterast?
1. Trepartssamarbeidet: skule, elev og foreldre – rusfri ungdomsskule 2. Få med oss ungdoman, kome tett på dei 3. Helsestasjonsoppfølging – rus som medisinering
1. MOT /haldningsskapande arbeid 2. Fritidsklubb 3. Fritidsaktivitetar 4. Skulehelsetenesta
1. Opplysing rundt rusmiddelet som påvirknad på kroppen 2. Informasjon og haldsninsskapande møte 8 og 10 trinn 3. MOT arbeidet med foreldre og barn saman
• MOT • Rusforedrag + rus på timeplanen • Bevare og styrke fritidsklubb (også kommunal) , på ungdom sine premissar og med ungdom som ressurs
Alle førebyggande tiltak er viktig. Engasjere både voksen og ungdom 1. MOT (4.2.1) og ungdomsråd (4.2.2) 2. Rusfiremøteplassar med voksne tilstades (4.2.4, 4.2.6, 4.2.7) 3. Haldningsskapande arbeid – informasjon og kunnskap (4.2.3, 4.2.9, 4.2.10, 4.2.8, 4.2.5)
1. MOT 2. Fritidsklubb/møteplass 3. Ungdomsråd 4. Helsestasjon

Forslag til nye tiltak til rusmiddelpolitisk handlingsplan? Korleis samarbeide om utvikling av tiltaka?
• Diplom/kontrakt om «å halde seg fri» • Meir målretta arbeid/tiltak inn mot foreldra • Fleire møteplassar t.d. mekking mm.
1. Involvere foreldra i større grad a. Informasjon/kunnskap b. Foreldregruppe/møteplass for foreldre c. Bruke dataspel som «døropnar» for å nå foreldra d. Deltaking på arr. for ungdom 2. Førebygge utanforskap a. Utnytting av «skulebygg» (som blir til overs) til nye aktivitetar b. Bygge opp/ut lavterskeltilbod/aktvitietar c. Samarbeide med frivillige org. i. Søke midlar ii. Samarbeid om drift 3. Styrke deltakinga i dei fritidstilboda vi har (nedgang i koronaperioden) a. Markerdføring av tilboda vi har tidleg i livet (t.d. 1.klasse) og med jamne mellomrom
Plan for tettare samarbeid mellom politisk nivå, fag og ungdom. (rakk ikkje seie noko om korleis)
1. Konkret opplysning, fakta rundt stoff 2. Meir om sjølvmedisinering 3. Opplysningsarbeid i forhold til dei eldre
Verkstad • Lave ting/utvikle praktiske evner ○ Strikking, hekling, trebearbeiding, skru bil/motorsykkel, flugebinding mm -Har ein overføringsverdi ○ Bruke pensjonistar ○ Kommunen si rolle: lokaliteter

• Årleg konferanse om rus • Politiet fortsatt vere synlege knytt til ulike arrangement • Godt samarbeid mellom foreldre til elevar på ungdomsskulen, skolere «teite foreldre» • Følge med på det som skjer digitalt

Forslag til samarbeid om konkrete innsatsområder med KORUS Midt-Norge?	
• «Heldig er den som har teite foreldre»	x5
• «Aldring, helse og rusmiddel»	x2
• «Tidlig innsats: å oppdage barn….»	
• «Barnespor i kommunen»	
• Ta tak	
• Vi føler MOT ivareta mange av områda KORUS sikter seg inn mot og har fokus på	
• Bruke KORUS meir -> årleg seminar	

Vi vil rette ein stor takk til KoRus for veldig god rettleing og godt samarbeid, samt ungdom, foreldre, tilsette, politikarar og alle som tok del i denne prosessen og var med på temakvelden eller oversiktsseminaret. Resultatet vil bli tatt med i arbeidet med rusmidelpolitisk handlingsplan og politiske prosessar rundt denne.

Arbeidsgruppa som har planlagt og gjennomført temakvelden og oversiktsseminaret i lag med KoRus består av tilsette frå administrasjonen, ungdomsråd og politikarar: Liv Sissel Remø, Kristine H. Dimmen, Nils Erik Bjørkavåg, Ulla Hay, Trygve Holm, Hanne F. Bernsen, Lindis Akslen, Gunnar Trones, Kitt J. Hanssen og Renate Love.

Sagt under rus-seminaret

– Vi veit at misbruk er utruleg skambelagt, dette er ikkje noko som så mange har lyst til å fortelje om.
LIV STANDAL,
LEIAR PÅ HELSESTASJONEN

– NAV hjelper 25-30 personar med oppfølging for rus-problem, 90 prosent av desse er menn.
HANNE BERNTSEN,
RUSKONSULENT I KOMMUNEN

– Helsestasjonane opplever sjeldan at rus blir oppgitt som eit problem, verken blant ungdom eller foreldre. Dessverre, for vi veit at her er dei som kunne hatt nytte av å snakke om det.
LINDIS AKSLEN,
TILTAKSEINING FOR BARN OG UNGE

Nyheiter

Seminaret «Tryggleik og tilhøyre utan misbruk av rusmiddel» vart arrangert på Langevåg barneskule førre torsdag. Blant dei inviterte var både kommunestyre-representantane og tilsette som jobbar med barn og unge, og i løpet av dei fire timane seminaret varte var her også sett av tid til arbeidsgrupper, der ein diskuterte utfordringar og tiltak innan rusfeltet her på Sula.

Frå oversikt til innsikt

Kva veit vi om rus-utfordringane her på Sula – og kva kan vi gjere for å hjelpe dei som slit?

– Eg er no inne i min sjuande periode i kommunestyret og – sett litt på spissen – har dei store diskusjonane om rus stort sett vore knytte til skjenkeløyve. Eg håper det vi gjer no vil føre til gode diskusjonar, og at vi får til eit godt, førebyggjande arbeid – spesielt blant barn og unge, sa Jim-Arve Røssevoll. Ordføraren sto for innleiinga under det omfattande rus-seminaret ved Langevåg skule førre torsdag, der både KoRus Midt-Norge, politi, kommunetilsette, ungdomsråd, MOT, frivilligsentralen og fritidsklubben var blant bidragsytarane.

BEDRING BLANT UNGE. KoRus Midt-Norge tilbyr kommunane hjelp til å få oversikt over rus-situasjonen. Annika Linge Hessen, May Britt Valbø og Rune Svenslid hadde med tal frå undersøkinga om alkoholbruk, der 732 personar frå Sula tok del. Her kom det fram at det er dei med høg utdanning som drikk oftast, men samtidig drikk dei sjeldan mykje. Det er også verd å merke seg at eldre drikk oftare enn yngre. Ein 20-åring drikk i snitt 33 gongar i året, ein 60 åring drikk i snitt 53 gongar i året.

Representantane frå KoRus hadde også stort fokus på kor viktig det er å skjerme barna mot rusen, og tok blant anna opp Frid Hansen sitt sitat «Barn blir skada lenge før leveren». I 2011 budde 450.000 barn i heimar med foreldre som hadde vanskar. Kva er talet i dag?

Tala til KoRus synleggjorde også at det hjelper å sette reglar – og å vere gode rollemodellar. Her vart blant anna vist til Eide kommune, der det no er færre ungdomar som får lov av foreldra sine til å drikke alkohol – med det resultat at det no er langt færre ungdomar som oppgir å ha vore rusa.

ISLANDSMODELLEN. Hessen, Valbø og Svenslid viste også til suksessen med Islandsmodellen. Kvart år fyller tenåringane på Island ut eit spørjeskjema som har fått namnet «Youth of Iceland», der dei fortel om forholdet sitt til foreldre og vener, bruk av rusmidlar og korleis dei har det i kvardagen. Denne undersøkinga har vore ein nøkkelfaktor i arbeidet med å redusere bruken av rusmidlar blant tenåringane. Resultata frå undersøkinga blir gjort kjent for lokalsamfunnet og politikarane, som dermed får eit godt grunnlag til å vurdere kva det er behov for å gjere av tiltak.

UNGDATA. Her på Sula har ungdomsskuleelevane nyleg vore gjennom Ungdata-undersøkinga, som kompetansesenteret for rus også har vore involverte i. Leiar og nestleiar i ungdomsrådet, Håkon Brandal Sværen og Ida Hanken, presenterte undersøkinga, med spesielt fokus på det som gjekk på rus. Her kom det også fram at dei unge nok er meir bevisste på det med rus, enn kva som har vore tilfelle tidlegare. Mange har blant anna opplyst at det ikkje er kult/hipt lenger å røyke, snuse eller drikke alkohol.

Dette var også inntrykket politikontakt Ole-Andreas Kristensen sat att med. Samtidig peika han på at her kunne vere nokre svakheiter i undersøkinga.

– Det er ingen synleg auke i kriminalitet blant dei unge her på Sula, og heller ingen auke i narkotikakriminalitet. Det vi ser er at under pandemien gjekk fleire over frå hasj til tablettar/piller, medan det i Ungdata-undersøkinga er fokus på hasj/marihuana – så det kan hende at vi ikkje har fått det fullstendige biletet. Samtidig er det eit lågt antal saker i narkotikabruk her på Sula. «Vi høyrer at det er så ille, at det er så mykje», er det mange som seier. Når vi undersøker, viser det seg ofte at det er den same hendinga, dei same historiene som kjem i mange ulike variantar. Her er sjølvsagt tilfelle vi veit om, men situasjonen er ikkje så ille som vi kan få inntrykk av.

ODD SOLNØRDAL
odd@sulaposten.no

– Ungdomsrådet samarbeider både med fritidsklubben, utekontakten, vi har kontakt opp mot MOT og er også engasjerte inn mot Ungdata-undersøkinga.
LIV SISSEL REMØ,
UNGDOMSRÅDET

– Frivilligsentralen skal vere ein stad å kome til, midt i sentrum, som skal vere open for alle.
JOSTEIN HÅLAND,
LEIAR I SULA FRIVILLIGSENTRAL

– Vi er kjempeglade for ungdomsklubben på frivilligsentralen, ungdomane treng også den kommunalt drivne klubben. Donken fritidsklubb er ein trygg møteplass der ein kan slappe av, og ha vaksne å prate med om ein har behov for det.
TONE FISKERSTRAND OG CAMILLA VATNE,
SOM ELLES OGSÅ INFORMERTE OM MOT-ARBEIDET OG UTEKONTAKTEN.

Politikontakt for Sula, Ole-Andreas Kristensen.

Hanne Berntsen, ruskonsulent i kommunen.

Håkon Brandal Sværen og Ida Hanken frå ungdomsrådet.

Folkehelsekoordinator Renate Mia Love saman med Rune Svenslid og Annika Linge Hessen frå KoRus Midt-Norge.

Vil ha hyppigare samlingar

I avsluttande del av rus-seminaret vart deltakarane samla til arbeidsgrupper, der ein skulle vurdere dei viktigaste utfordringane på rusfeltet her i kommunen vår, kva tiltak som bør bli prioriterte og kome med forslag til nye tiltak. Folkehelsekoordinator Renate Mia Love si oppsummering tok blant anna for seg følgjande punkt:

Det er viktig å oppretthalde gode kvalitetstilbod som til dømes MOT i skulen, og at ungdomane har gode fritidstilbod. Gjerne også i form av verkstad, der ein ofte treff ein annan type ungdom enn dei som er mest aktive i idretten og på sosiale samlingar, med fokus på det praktiske arbeidet ein gjer der.

Det var ønskeleg med hyppigare samlingar der både politikarar, tilsette og ungdom får diskutere tala og utviklinga, gjerne i samarbeid med KoRus.

Det er også rusførebyggande å få ein tett dialog mellom skule, elev og foreldre, for å avklare forventningar og fremje gode og trygge haldningar til rus.

Sjølv om det var litt på sida av tema kom det også fram at eldre sine alkoholvanar kan bli eit større problem, og at der er behov for å sjå korleis ein kan førebyggje også dette i større grad.